

A LA RECERCA DE LA FLUIDESA DE LA VIDA.
NOTES SOBRE LA POESIA D'ANTONI PRATS

Enric Balaguer

L PASSAT MES DE MAIG, ANTONI PRATS presentava *Solatges*¹, una autoantologia de la seua poesia publicada i alguns poemes inèdits. Es tracta d'una operació de balanç. El poeta s'encamina, així, a destriar allò que ha estat la seua obra, més enllà de circumstàncies concretes, tot ajustant el passat amb el present: una operació que necessitem realitzar amb

frequència.

Si mirem l'evolució de la seua obra, trobarem el reflex d'una peripècia personal de forma prou directa, però alhora hi ha una substància permanent aliena als canvis. Aquesta substància permanent podem dir que gira al voltant –en sóc conscient de la vaguetat del terme– de la indagació existencial.

L'obra poètica d'Antoni Prats començà amb *Epigrammata* (1981), un poemari molt divers pel que fa a la temàtica i a la forma. En el primer camp trobem: l'amor, el suïcidi, la guerra del Vietnam. *Epigrammata* té un marcat caràcter de rebel·lió. Una rebel·lió que s'endinsa per viaranys socials; però, sobretot, personals i anímics. No me'n puc estar d'esmentar el poema "En la mort d'un amic". Un text que expressa, amb eficàcia, l'impacte del suïcidi d'un amic, amb l'evocació dels gustos musicals i literaris que compartien. El poema trasllada la força emotiva amb tota la seua intensitat.

¹ Ed. Set i mig, Benicull de Xúquer.

Cadells de la desfeta (1981) –premi 25 d'Abril de Benissa- és un llibre que es publica el mateix any que l'anterior, tot i presentar-nos una veu molt diferent. Antoni Prats hi deixa l'expressió "directa" d'*Epigrammata* per una escriptura més depurada, també més literària, on la imatgeria és força treballada i densa.

Si en el primer poemari, el jo poètic buscava un mena de comunicació urgent amb una expressió nua de queixa i de provocació, amb *L'illa del riu* – que aplega com una primera part "Cadells de la desfeta"- la seua veu es recobreix de les tonalitats de la cançó, del conjur, de l'oracle, fins i tot, de l'oració. Cal destacar els poemes que formen "Interludi" –l'altra part del recull-, on trobem "Flor de taronger", "Casida a Wal.lada" i "Elegia a l'illa negada". Es tracta de poemes que segueixen les petjades de la poesia aràbigovalenciana i ens evoquen l'enyorança d'un paradís perdut de sensualitat. L'enyor és, també, veu abrindada, enèrgic impuls, amarga ferida.

En *Dic el teu nom* (1994), el poemari següent, el poeta realitza un recorregut vital on l'amor es presenta com un aliment insubstituïble per tal de suportar els embats diaris. El poemari s'estructura com un viatge interior en continuada ascensió; organitzat en tres parts, té, en el poema "Dic el teu nom" de cada una d'aquestes, una mena d'espina dorsal. En paraules del prologuista, Emili Rodríguez-Bernabeu, el poemari és "un èxtasi enlluernat de l'horabaixa". El jo poètic s'encamina a extraure de l'experiència amorosa, el combustible que l'impulsa a viure. És a partir de l'anàlisi d'aquesta experiència, que el jo poètic hi busca trobar allò que en resta. La resposta és, d'alguna forma, salvar de l'oblit l'experiència amorosa. Encara que siga des de la memòria, amb el que té de recreació i d'invenció. Cada un dels tres poemes "Dic el teu nom" es configura així com una oració que fa per fixar el record: és una mena de conjur contra l'oblit. Un conjur que es realitza a través de la paraula.

Per un altre costat, l'expressió poètica fa servir una naturalesa simbòlica. Com vaig observar en "Nota sobre la darrera poesia d'Antoni Prats" es tracta d'una naturalesa evocada de forma fragmentària amb "línies sinuoses que aboquen un anagrama abans que un quadre o una escena amb tota mena de detalls". En efecte, la forma de procedir el poeta és la d'elaborar imatges de forma insinuant, sense un recorregut complet.

En alguns moments, el poemari recorda "Criatura dolcíssima" de Joan Fuster, citat per l'autor en la primera pàgina; tot un homenatge a l'escriptor del qual s'oblida aquesta faceta de poeta. De la mateixa manera, en alguns moments de la seua escriptura posterior trobarem ressons poètics de Salvador Espriu. Es tracta d'una figura estudiada per Antoni Prats en la seua faceta de crític.

En *El barranc i els còdols* (1995), el poemari següent, el poeta realitza, amb una imatgeria molt suggerent, una mena de balanç existencial. El jo poètic es manifesta amb una actitud indagatòria, tan a l'esfera personal com a la col·lectiva. El poemari, a través de la imatgeria intensa —de vegades enèrgica i críptica— presenta l'estat intermedi entre bipolaritats com ara la natura i la cultura, els aspectes personals i els col·lectius, de la mateixa manera que es trenen el passat i el present. El més destacat és, potser, l'impàs del jo poètic que sovint es veu assetjat o abocat a cruïlles:

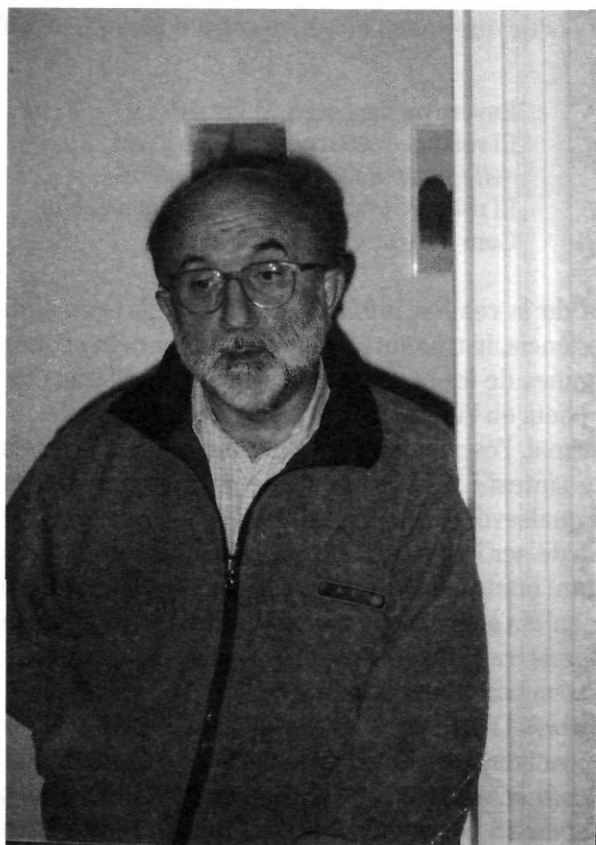
Envers on llançarem la xarxa?
El rellotge tostemps mira cap avant
—*il faut être absolument modern*—
El rellotge tostemps serva el mateix camí,
Com trencar el rellotge?

L'essència de la realitat infon al poeta una càrrega ambivalent. En aquesta experiència, hi trobem algun gest gloriós, com el que pot donar la cultura en algunes de les seues manifestacions. L'estampa de Botticelli, que evoca el poeta en l'últim del poemes, n'és un exemple.

A nivell formal, l'escriptura d'Antoni Prats en aquest poemari sofreix un procés de síntesi i de depuració. El poemes defugen qualsevol tel ornamental i qualsevol excés de retòrica. Si l'expressió esdevé parca, no per això deixa de ser impactant. De fet, el poemari està creuat d'imatges llampants, tan curtes com efectives, que retallen i corporeïtzen experiències en els seus traços més essencials —esquelètics, quasi. La disposició expressiva, que fa del fragment i de la insinuació la seua sintaxi, la podem caracteritzar com de "silueteig".

Vora el silenci (1999) és el darrer llibre del poeta. En aquest, el jo poètic segueix acarant-se a la vida des d'una peculiar actitud indagatòria, tot mirant-la com si se situàs davant d'un enigma desconcertant. *Vora el silenci* és un poemari de profunda introspecció, s'hi rastregen les raons i motius del projecte vital, des d'una actitud clara i nítida de prevenció contra enganys o contra estratègies consoladores, de la mena que siguen. El poeta engageja una reflexió que deixa de costat qualsevol mena d'il·lusionisme i es disposa a entrar en allò que té de més ferible o dolorosa la realitat. No es tracta, però, d'una poesia amb predomini de tonalitats opaques, on la confessió sembla un mitjà per a desfogar-se i aconseguir un alliberament dels fantasmes anímics. Si bé no esquiva els aspectes ombrívols o mòrbids, no en fa un art anguniós i turmentat.

Antoni Prats, com vaig dir en el pròleg del llibre, crec que opera de la

Una imatge d'Antoni Prats

manera com “feien els poetes expressionistes o, posem per cas, un Salvador Espriu”, busca amb les paraules il·luminar zones obscures i fer-ne dels actes vitals —on predominen el sofriment, l'absurd i el buit— l'ingredient d'una reflexió positiva. Perquè el dolor —com qualsevol altra realitat humana— pot viure's com un càstig o bé com una experiència de la qual extraure ensenyances. Deia Primo Levi que davant del dolor hi trobem dues actituds, bàsicament: la d'aquells que el viuen com una desgràcia (o com una malaltia) i la d'aquells altres que el veuen com una experiència no mancada de sentit. El primers, només voldran oblidar els fets, els segons volen interrogar-los. La reflexió d'Antoni Prats se situa en aquesta segona línia. No es tracta, per això, d'una poesia abocada a exhumar el catàleg d'agravis anímics o de sentiments negatius. Ara bé, la recerca de respostes viatjarà sovint per territoris on el *silenci* esdevé esfereïdor. Les “vores del silenci” són, així, un conjunt d'escenaris muts i, en alguns moments, finestres abocades al no-res.

L'expressió d'Antoni Prats esdevé concisa, escassa de sensorialitat —o potser amb una sensorialitat intel·lectual. Atés que allò que busca és descriure la silueta adequada de les idees que pretén radiografiar, defuig la connotació sensual o agradable de les paraules. La bellesa de sons i de veus, de ritmes, pot ser un destorb. Del que es tracta és que la melodia simfònica no anestesie el cant, un cant que el poeta percep com un impuls enèrgic i que vol traslladar de forma punyent.

Les imatges de *Vora el silenci*, sense perspectiva ni programa, semblen un raig natural, segueixen un traç neguitós i una execució ràpida. Cada imatge deixa, així, un rastre amb fulgors, silencis i buits que resulten tant o més importants per al lector que les pròpies paraules. El poeta defuig l'al·licient retòric tant com l'expressió inflada, amb al perill del patetisme i de la grandiloquència. La seua és una paraula nua que cerca un efecte directe, immediat, de vegades, virulent. Sovint, per això, triarà mots fora el circuit literari, amb tota una càrrega virginal o amb el sabor natural del lèxic de la tradició. De vegades, recorre a la silueta d'un paisatge, tractat en la seua concisió més llampant, d'altres a l'animalogia o a senyals còsmics, que infonen un to amenaçant.

En *Solatges* hi trobem poemes d'un nou recull *El quadern de Benimaquia*. Es tracta de haikus, aquesta modalitat de poemes de procedència oriental, caracteritzats per la seua concisió, la seua brevetat i la seua manca d'acció. Un índex de per on pot anar, en l'actualitat, l'escriptura del poeta.

També hi trobem una selecció de poemes esparsos que han estat publicats en llocs diversos. Hi destaca “Al pintor Joan Castejón”, un sonet

que descriu amb humor i perspicàcia el món del pintor il·licità. Un exemple de la diversitat de registres que el poeta sap fer servir.

La poesia d'Antoni Prats, per tot açò que hem dit, mostra, sense cap mena de dubte, un camí singular dins del món poètic valencià. Aquesta singularitat força compacta, deriva d'una escriptura compromesa amb l'ésser i la veritat més pregons, i vessada en una dicció directa, parca i, en alguns casos, abrupta. El poeta crec que preferiria passar per maldestre abans que per tòpic. Per això, enllà de modes i consignes, ha donat a la seua veu una modulació que la fa peculiar i personal i, en definitiva, la destaca en l'actual panorama poètic valencià. Poèticament parlant, representa un itinerari sòlid, valuós, construït des del talismà d'una recerca profunda amb les paraules, que és l'essència de la poesia.

Bibliografia

- ALPERA, Lluís : (1990) "Comentari d'*Epigrammata* d'Antoni Prats" en *Sobre poetes valencians i altres escrits*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 91-95.
- (1994) "Poètiques amagades" *Avui (Cultura)*, 8-IX, p. ?.
- BALAGUER, Enric: (1996) "Nota sobre la darrera poesia d'Antoni Prats", *L'Aiguadolç* núm. 22, pp.107-108.
- (1999) "Notes ingràvides sobre la gravidesa" pròleg a A. Prats, *Vora el silenci*, Ed. Set i mig, Benicull de Xúquer, pp.7-9.
- LLOPIS, Tomàs : (1995) "Les carícies dels noms", *L'Aiguadolç* núm. 21, pp. 123-127.
- (2001) "Introducció" a Antoni Prats, *Solatges*, Set i mig, Benicull de Xúquer, pp.7-10.
- MULET, Carles : (2000) "Poesia a la ratlla de l'horitzó", *Saó* núm. 237, p.54.
- RODRÍGUEZ-BERNABEU, Emili : (1994) "Introducció" a Antoni Prats, *Dic el teu nom*, Ed. Aguaclara, Alacant, pp. 7-14.
- (1996) "Evocació i invocacions", *Avui (Cultura)*, 7-XI, p. VIII.
- (2000) "Miralls o miratges", *Avui (Cultura)*, 6-I, p. XV.
- VALLS, Joan: (1981) "Proemi" a Antoni Prats, *Epigrammata*, Ajuntament d'Ondara, p. 5.